

Evert gaat op restaurant ...

Evert is een man van veertig jaar met het syndroom van Down. Hij woont sedert een viertal jaar in een project beschermd wonen. Hij deelt zijn huis met vier andere mensen met verstandelijke beperkingen. Evert woont er op semi-zelfstandige basis, wat betekent dat er een paar uur per dag woonbegeleiding is. Evert heeft verstandelijk vrij veel mogelijkheden. Hij kan eenvoudige teksten lezen en begrijpen. Schrijven gaat iets moeilijker. Evert heeft veel hobby's en heeft een spontaan en extravert karakter. Op feesten is hij dan ook altijd prominent aanwezig, zeker als er spijs en drank mee gepaard gaat. Evert weet wat het is om van het leven te genieten.

Op een mistroostige herfstochtend schuift Evert aan de ontbijttafel aan. Opvallend vroeger dan anders komt Ine binnen. Zoals altijd loopt hij naar haar en neemt haar in een Evertsiaanse – dus stevige - omarming. Meestal is het Ine die het initiatief neemt om uit de omhelzing te komen, want als het van Evert afhangt komt hij rond Ine de ganse voormiddag wel door. Vandaag verroert Ine geen vin, en houdt Evert stevig vast. Verwonderd maakt hij zichzelf los uit de omknelling, en kijkt bezorgd naar Ine.

“ Ik heb goed en slecht nieuws, Evert”, prevelt Ine. “ Het slechte nieuws is dat het vandaag mijn laatste dag is.... “. Evert weet dat Marte bijna terug komt werken omdat haar baby'tje al groot genoeg is. Hij kijkt uit naar de terugkeer van Marte, maar dat het vandaag al de laatste dag is van Ine maakt hem triest. Ine is vanaf haar eerste werkdag “het boboke” van Evert, en deze eretitel is slechts aan weinigen gegeven. Evert kent de dagen van de week, maar wat een periode van meerdere weken of maanden betekent, is heel moeilijk. Hij gaat terug aan de ontbijttafel zitten en kijkt verweesd door het raam, de mistige tuin in. In een poging om Evert uit zijn trieste roes te halen, schettert Ine enthousiast: “ Het goede nieuws is dat we volgende week vrijdag een afscheidsfeestje vieren in de Volle Maan, jouw favoriete restaurant in het dorp.” De uitermate Bourgondische inborst van Evert doet hem ontwaken uit zijn verdriet, hij veert op en vliegt Ine nogmaals rond de nek. Naast de kussen en kreten van geluk, fluistert hij dat de frietjes met stoverij hem zullen smaken. Ine merkt het zelfs niet op...

De daarop volgende dagen heeft Evert de mond vol over het feestje van zijn bobo. Met zijn huisgenoten worden verhitte discussies gevoerd over een passend geschenk en wie het zal afgeven. Onderling wordt onder het leiderschap van Evert ook te pas en te onpas gesproken over welk aperitief, hoofdgerecht en dessert elkeen zal verorberen.

De dagen gaan snel voorbij, en als de wekkerradio op radio 2 aanslaat, beseft Evert al snel dat het vrijdag is. Zoals elke dag voltrekt zich hetzelfde ochtendritueel. Rechtzitten op bed, armen strekken, daarna de benen, de verwarming op 5 – winter én zomer - en het venster open. Evert denkt er op dat moment niet aan dat de begeleiders altijd boos zijn om de energieverspilling.



Na een uitgebreide wasbeurt van twintig minuten met voortdurend warm stromend water – ook hierover hebben Ine en de rest hem al veel terechtgewezen – neemt hij zorgvuldig de verschillende stapels kledij voor de dag door. Eerst de kledij om te gaan composteren op de boerderij, dan de outfit om vanmiddag de strijk te doen, en tenslotte een stapeltje voor het feest vanavond. De drie stapels liggen mooi naast elkaar op zijn pas opgemaakt bed. Vandaag denkt Evert er niet aan de verwarming dicht te draaien, en na dik anderhalf uur is hij klaar om te ontbijten...

De avond valt en alle genodigden voor het afscheidsetentje komen druppelsgewijs aan in het huis van Evert. Vijftien uitgelaten feestneuzen zetten koers richting de Volle Maan. Na een – alweer – Evertsiaanse begroeting aan de voltallige staf van het restaurant, neemt Evert gezwind de ereplaats naast Ine in. Hij straalt in de nabijheid van zoveel lekkers en vrouwelijk schoon. Het grote moment van de menukeuze is aangebroken. Evert heeft echter de menukaart niet nodig en fluistert Ine in het oor dat hij frietjes met stoverij gaat eten. Ine is er zich niet van bewust dat hij dit vorige week al heeft gezegd. Ze doorloopt de menukaart een eerste keer, en ziet frietjes, maar geen stoverij. Ook bij een tweede poging waarin ze zorgvuldiger de gerechten overloopt, komt ze van een kale reis terug. Langs haar neus weg zegt ze: “Evert, kies jij iets anders? Ze hebben hier geen stoverij.” Intussen is Ine bezig met de voorkeur van Lien, de buurvrouw aan de andere kant, en ziet niet dat het breed lachende gezicht van Evert plotsklaps plaats maakt voor een argwanende blik. Ongelovig neemt hij de menukaart uit Ine’s handen. Evert kan voldoende lezen, en overloopt ettelijk keren de kaart. Ine zegt een beetje geprikkeld “Wel, geloof je me niet, dan? Zie je wel, er is geen stoverij, maar er zijn nog veel andere dingen die je ook lekker vindt.”

Ine stort zich terug in het feestgewoel met de anderen, en merkt absoluut niet dat Evert wezenloos voor zich uitstaart, en geleidelijk aan bleek wordt. Na een poosje richt Ine zich terug tot Evert, en vraagt of hij nu al gekozen heeft. Tegelijkertijd én onwetend mengt Marte zich in de debatten. Marte had er op haar eerste werkdag heel erg tegen op gezien om haar kindje bij de onthaalmoeder achter te laten, maar voelde zich opnieuw kiplekker tussen het gezelschap. “Evert, jij die alles lekker vindt, wat ga je eten?” Evert, lichtjes in de war, antwoordt droog: “Frietten met stoverij!”. Geïrriteerd reageert Ine: “Evert, je begrijpt toch dat je geen stoverij kunt eten als het niet op de kaart staat. Je hebt het toch zelf gezien dat het er niet op staat. Kom, we zullen samen eens kijken wat je nog lust.” Evert slaagt er niet in om een blik op de kaart te slaan, en blijft halsstarrig voor zich uit turen. Ondanks het onbegrip bij Ine – Evert is, ondanks zijn verstandelijke beperkingen, zeker verstandig genoeg om de onmogelijkheid van zijn vraag te begrijpen – probeert ze samen met hem een andere keuze te maken. Evert blijft echter voor zich uitstaren...

Intussen heeft iedereen al een poos zijn keuze gemaakt, en wacht de kelner om de bestelling op te nemen. Zo krijgen de anderen lucht van wat er gaande is tussen Evert en Ine. In een laatste poging probeert Ine hem ervan te overtuigen uit drie mogelijkheden, waaronder spaghetti bolognese, te kiezen. Evert zegt nors: “Frietten met stoverij!”. Fred roept van de andere kant van de tafel dat hij het wachten beu is en dat hij nu maar eens moet kiezen. Ook de andere begeleiders tonen hun ongenoegen, en wijzen er Evert op dat het spelletje nu lang genoeg heeft geduurd.



In een laatste poging probeert Ine Evert te overhalen om voor de spaghetti te kiezen. Evert zegt niets - dus ook niet neen - wat voor iedereen het sein is om de kelner erbij te halen. De kelner loopt de lange feesttafel af, en iedereen geeft om beurt – door de bekende Pavloviaanse speekselreflex - likkebaardend zijn voorkeur door. Nu is Evert, die een bekende gast is, aan de beurt. De kelner zegt: “Evert, mijn beste vriend, wat zal het voor jou zijn?” Evert kijkt op en prevelt bijna wanhopig: “Frietjes met stoverij, alstublieft.” De kelner antwoordt met een vertwijfelde stem: “Evert, het spijt me ontzettend maar ik heb geen stoverij, ook niet meer in de ijskast. Had je me gisteren komen vragen om tegen vandaag stoverij te maken, dan had ik dat zeker gedaan voor jou.” Ine komt de kelner te hulp en zegt: “Maar het is geen probleem, hoor. Evert vindt spaghetti ook lekker en heeft daarvoor gekozen.” De kelner neemt de bestelling verder op en Evert zwijgt als een graf... Intussen stijgt het onbegrip bij iedereen...

Zo uitgelaten Evert was bij het begin van het feestje, zo down zit hij nu aan tafel. Grauw en bleek, met de blik neergebogen op het lege onderbord, mompelt hij moeilijk verstaanbaar: “Frietten met stoverij - spaghetti – frieten met stoverij – spaghetti – stoverij – spaghetti - ...”. Het lijkt alsof hij innerlijk zit te werken om zichzelf te verzoenen met de plotse verandering. Meer dan een week had hij zich verlekkerd op de frietjes met stoverij, en plots wordt hij verondersteld om spaghetti te eten. Het gemompel houdt hem een kwartier bezig. Het feestgedruis gaat dan ook volledig aan hem voorbij...

Twintig minuten later tijdens het aperitief verschijnt de eerste glimlach op zijn gelaat. Op een vrij korte tijd krijgt iedereen de Evert van de feestjes te zien: enthousiast en ambiance verzekerd. Iedereen is de stoverijsoap vergeten en ook Ine geniet met volle teugen...

Enige tijd later maakt een lawaaierige drukte plaats voor concentratie op de maaltijd. Iedereen wordt bediend. Evert en Ine komen het laatst aan de beurt. De zichtbaar enthousiaste kelner komt eraan met de borden én met de woorden: “ Kijk eens hier, Evert, ik heb een verrassing voor jou. Wat dacht je? Jawel, frietjes met stoverij!! Ik vond het zo jammer voor jou. Mijn schoonzus heeft het in extremis nog kunnen klaarspelen om jouw favoriete gerecht te bezorgen.” Iedereen geniet mee van de apotheose en vindt het niet alleen vriendelijk, maar ook ongelooflijk dat Evert zijn favoriete maaltijd voorgeschoteld krijgt.

De uitgelaten sfeer verstomt echter als Evert radeloos naar het bord met stoverij zit te kijken. Hij wendt zijn blik naar de kelner en vraagt: “Maar ik had toch spaghetti gevraagd?” Een gevoel van verontwaardiging overmant iedereen rond de feesttafel. Velen worden kwaad...: - “ Is dat geen stank voor dank? Hoe durft hij? Wat een verwend nest! Mochten mijn kinderen zich zo gedragen,...! , enz... Evert zelf begrijpt de commotie niet en kijkt over en weer tussen de al even wanhopige kelner en het bord stoverij voor hem. Na de verontwaardiging kan niemand weerstaan aan het lekkere eten. Evert zit enkele minuten roerloos...

Korte tijd later stort Evert zich op de stoverij en met zichtbaar genot verorbert hij zijn maaltijd. Vanaf dan begint voor hem het echte feest. Niets doet nog denken aan zijn trieste blik van een uur tevoren. De échte Evert is terug. Hij is de ellende vergeten, maar begrijpt nog steeds niet waarom iedereen zo boos was op hem...

